

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania Ł. Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku
o prawo do renty,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 maja 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 14 marca 2023 r., sygn. akt III AUa 1362/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) nie obciąża ubezpieczonego kosztami postępowania
kasacyjnego organu rentowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku
wyrokiem z dnia 14 marca 2023 r. oddalił apelację wniesioną przez odwołującego
się Ł. Z. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w
Gdańsku z dnia 21 czerwca 2022 r., którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu
Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Gdańsku z dnia 27 maja 2019 r.
odmawiającej przyznania odwołującemu się prawa do renty z tytułu niezdolności do
pracy.

Odwołujący się Ł. Z. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 14 marca 2023 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, to jest: art. 232 zdanie drugie k.p.c.; art. 286 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 467 § 4 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 381 k.p.c., a także naruszenie prawa materialnego, to jest art. 57 ust.1 pkt 3 oraz 12 ust. 1 i ust. 3 oraz art. 13 ust. 1 w związku z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że jest ona oczywiście uzasadniona w związku z rażącymi naruszeniami przepisów prawa procesowego, które legły u podstaw zaskarżonego wyroku, powodujących ograniczenie oceny materiału dowodowego zawnioskowanego przez skarżącego. Oparcie wyroku w części jedynie na opinii biegłego oraz na samoistnych ustaleniach Sądu, które były sprzeczne z wnioskami biegłego, stanowiło istotne naruszenie prawa. Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe nie uwzględniało bowiem kompleksowej analizy stanu zdrowia skarżącego, tym samym stanowiąc o istotnym naruszeniu przepisów postępowania mających wpływ na ocenę prawidłowego ustalenia niezdolności do pracy.

Skarżący podkreślił również, że okolicznością istotną z punktu widzenia zasadności wniosku o rentę będącego przedmiotem zaskarżonej decyzji organu rentowego był czas powstania niezdolności skarżącego do pracy. Biegły, w oparciu o którego opinię Sąd drugiej instancji zajął swoje stanowisko, nie był zaś pewny co do daty powstania niezdolności do pracy i stwierdził, iż schorzenie rozwijało się wiele lat: nie można stwierdzić jednoznacznie, że pierwsze objawy zaburzeń stanu psychicznego skarżącego warunkujące zasięgnięcie porad psychiatry w 2006 r., a także skutkujące leczeniem w Dziennym Oddziale Psychiatrycznym od dnia 4 sierpnia 2008 r. do dnia 30 grudnia 2008 r. mają związek z późniejszym rozpoznaniem schizofrenii. Nie wykluczył jednak, że całkowita niezdolność skarżącego do pracy powstała przed dniem 30 października 2013 r. Uważał nadto, iż przyjęcie daty przed dniem 30 października 2013 r. nie jest błędem. Zdaniem skarżącego, skoro nawet biegły sądowy nie był przekonany co do powstania

niezdolności do podjęcia zatrudnienia to tym bardziej nieprawidłowe oraz niezrozumiałe jest ustalenie owej daty przez Sąd drugiej instancji bez zweryfikowania tej najbardziej istotnej w sprawie kwestii przez dodatkowego biegłego sądowego psychiatry.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01,

OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Wbrew odmiennemu stanowisku przedstawionemu w tym wniosku, Sąd drugiej instancji, dokonując w sprawie ustaleń faktycznych dotyczących stanu zdrowia skarżącego jako przesłanki prawa do wnioskowanej przez niego renty z tytułu niezdolności do pracy, które – co warto podkreślić – mają wiążący charakter w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), w zgodzie z art. 382 k.p.c. wziął bowiem pod uwagę cały zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym kompletną dokumentację lekarską opisującą ów stan zdrowia od 2006 r. Skarżący nie przedstawił z kolei żadnej innej dokumentacji. Sąd Apelacyjny skorzystał także z opinii dysponującego odpowiednimi wiadomościami specjalnymi (art. 278 § 1 k.p.c.) biegłego lekarza specjalisty reprezentującego specjalność medyczną właściwą dla schorzeń rozpoznanych u skarżącego i będących przyczyną jego niezdolności do pracy, uzupełnianej następnie zarówno w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, jak i apelacyjnym. Wnioski, które Sąd ten

wywiódł na tej podstawie, z całą pewnością nie pozostawały zaś w sprzeczności z wnioskami sformułowanymi w opinii biegłego, które nie wykluczały wprowadzie wcześniejszego niż dzień przyjęcia do szpitala powstania niezdolności do pracy, ale też w żadnym razie jej nie potwierdzały. Należy w związku z tym podkreślić, że w myśl art. 14 ust. 2 ustawy emerytalnej, jeżeli nie ma możliwości ustalenia daty powstania niezdolności do pracy, natomiast ustalono okres, w którym niezdolność do pracy powstała, za datę powstania niezdolności przyjmuje się datę końcową tego okresu. Z kolei, jeżeli nie ma możliwości ustalenia ani daty, ani okresu powstania niezdolności do pracy, za datę powstania niezdolności przyjmuje się datę zgłoszenia wniosku o świadczenie. Jeśli więc powstanie niezdolności skarżącego do pracy wcześniej niż w dniu 22 października 2013 r. było co najwyżej prawdopodobne, to wyłącznie ten dzień mógł zostać uznany w sposób całkowicie uprawniony za dzień powstania owej niezdolności jako data pewna.

Co do nieprzeprowadzenia (z urzędu) dowodu z opinii innego biegłego z zakresu psychiatrii Sąd Najwyższy stwierdza natomiast, że przewidziane w art. 232 zdanie drugie k.p.c. uprawnienie sądu dopuszczenia dowodu niewskazanego przez strony ma charakter wyjątkowy, co oznacza, że nieprzeprowadzenie tego dowodu przez Sąd z urzędu tylko w szczególnym wypadku może uzasadniać podstawę kasacyjną (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 1998 r., II CKN 656/97, OSNC 1998 Nr 12, poz. 208 oraz z dnia 24 października 2019 r., III UK 332/18, LEX nr 3561265). Działanie sądu z urzędu może bowiem prowadzić do naruszenia prawa do bezstronnego sądu i odpowiadającego mu obowiązku przestrzegania zasady równego traktowania stron. Należy zatem przyjąć, że sąd może dopuścić dowód z urzędu wyjątkowo, gdy zachodzi potrzeba ochrony szczególnego interesu publicznego. Jest to prawo sądu, a nie obowiązek i skorzystanie z tego uprawnienia uzależnione jest od oceny sytuacji procesowej danej sprawy, natomiast nie może być wynikiem niekorzystania przez stronę ze stosownych środków procesowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 64/17, LEX nr 2549250). Nie budzi zaś wątpliwości, że przedstawione przez skarżącego zastrzeżenia do opinii biegłego zostały przecież częściowo uwzględnione o tyle, że Sąd drugiej instancji zlecił biegłemu kolejne uzupełnienie opinii. Jak trafnie podkreślił z kolei Sąd Najwyższy między innymi w

postanowieniu z dnia 20 listopada 2018 r., III UK 33/18 (LEX nr 2579559), z art. 286 k.p.c. nie wynika obowiązek sądu dopuszczenia z urzędu dowodu z opinii innych biegłych, jeżeli pierwsza opinia nie jest dla strony korzystna. Należy bowiem mieć na względzie, że w sprawie, której przedmiotem jest prawo do świadczenia rentowego, warunkująca powstanie tego prawa i będąca elementem ustaleń faktycznych ocena niezdolności do pracy wymaga wiadomości specjalnych i musi znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłych posiadających odpowiednią wiedzę medyczną adekwatną do rodzaju schorzeń osoby zainteresowanej (art. 278 § 1 k.p.c.). Opinia ta dostarcza sądowi wiedzy specjalistycznej koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe, w tym rodzaju występujących schorzeń, czasu ich powstania, stopnia zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości, stanowiących łącznie o braku zdolności do wykonywania zatrudnienia. Ewentualne wątpliwości co do treści opinii, zarówno własne, jak i podnoszone przez stronę, sąd usuwa zaś w ten sposób, że żąda ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, a w razie potrzeby żąda też dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych (art. 286 k.p.c.). Sąd nie jest jednak obowiązany dążyć do sytuacji, aby opinią biegłego zostały przekonane również strony. Wystarczy, że opinia jest przekonująca dla sądu. Dlatego sąd ma obowiązek dopuszczenia (również z urzędu - art. 232 zdanie drugie k.p.c.) dowodu z dalszej opinii tylko wówczas, gdy zachodzi taka potrzeba, a więc wtedy, gdy opinia, którą dysponuje, zawiera istotne luki, bo nie odpowiada na postawione tezy dowodowe, jest niejasna, czyli nienależycie uzasadniona lub nieweryfikowalna, to jest gdy przedstawiona przez biegłego (biegłych) analiza nie pozwala sądowi skontrolować ich rozumowania co do trafności wniosków końcowych. Takich wad opinii biegłego, na której wnioskach zostały oparte dokonane w sprawie ustalenia faktyczne stanowiące podstawę rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku, Sąd Apelacyjny natomiast nie dostrzegł. Przeciwnie, podkreślił nawet walory tej opinii potwierdzające jej miarodajność. Skarżący nie wykazał zatem, aby zaskarżony wyrok był efektem kwalifikowanego naruszenia przepisów postępowania powołanych w podstawach zaskarżenia.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej

merytorycznemu rozpoznaniu ze względu na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 102 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]